

Gürcülerin Efsanesi

Fuat Köprülü

Jeopolitik ilmi antoloji denemesi. Sayfa 42-46. 1946 - İstanbul

Gençlik Kitabevi Neşriyatı, İçtimai Eserler Serisi, No:7

Gürcü akademisyenlerinin mektubunda Gürcü tarihi hakkında verilen malûmat, bugünkü manas ile ilmî mahiyette bir tarih anlayışının meydana gelmediği bilgilerden ziyade, bir destana, bir masala benziyor. Eski asırların tarihçileri hakiki bir tarih hadisesi ile bir masal motifini, bir efsaneyi birbirinden ayırdedemezlerdi; hiçbir filolojik esasa dayanmayan âmiyane iştikaklarla, en çetin tarih davalarını bir kalemde halledip geçerlerdi. Lakin ondokuzuncu asırda, içtimai ilimler müsbet esasa dayanmak suretiyle büyük bir inkişaf gösterince tarih telâkkisi de yenileşti, genişledi, ilmî bir mahiyet aldı. Yirminci asırda ise bu inkişafın türlü türlü sahalarda kuvvetlendiğini, yeni yeni tarih şubelerinin meydana çıktığını görüyoruz.

Gürcü akademisyenleri, öyle görünüyor ki, tarih metodolojisinin ondokuzuncu asır esnasında elde ettiği neticelerden habersizler; ve tıpkı ortaçağ vak'anüvisleri gibi, destan ve efsane ile müspet tarihi birbirine karıştırıyorlar. Bunda samimi midirler, yoksa tarihi herhangi bir maksatla mı hareket ettirmektedirler? Bilmiyoruz? Gerçi bugün, tarih tetkiklerinin çok ilerlediği memleketlerde bile, tarih ve filolojik tenkit esaslarını hiç bilmeyen bir takım zavallıların, herhangi sabit bir fikre saplanarak gülünç yazılar yazdıkları, irili ufaklı kitaplar çıkardıkları malûmdur. Lakin bunlar, hiçbir zaman akademik muhitlere, yani hakiki ilim rahalarına girememişlerdir.

Bu umumî kaidenin istisnalarını son yıllarda, totaliter rejimlerde gördük. Fikir hürriyetini ve insanlık haysiyetini ortadan kaldıran bu meş'um rejimlerde, bütün siyasi ve içtimai ilimler, bütün tarihi ilimler, devletin elinde sefil bir vasıta mahiyetini aldı; akademik takım gülünç nazariyelere resmi bir akide şekli verildi; akademiler ve üniversiteler, bu gibi akideleri yaymaga memur birer propaganda merkezi seviyesine indirilerek, cahil kalabalıklara, dalkavuklara akademik unvanlar verildi. Hitler devrinde bütün Alman antropolojistlerinin, Fransızları çarı zenci bir ırk olarak ilân etmeleri, devlet elinde esir olan ilmin, artık ilim değil tam manası ile rezâlet olduğunu göstermeğe kâfidir sanırız. Hürriyet olmayan memleketlerde, profesörlerinin azil ve nasbı maarif vekillerinin keyfine bırakılmış rejimlerde, ilme, hakikate, inşaiğa yer kalmamış demektir.

Gürcü akademisyenlerinin ilmî şahsiyetleri hakkında hiç bir bilgiye sahip değilim. Lâkin, on dokuzuncu ve bilhassa yirminci asırlarda, Rus ilminin tesiri altında, tarih, filoloji, folklor, arkeoloji sahalarında bazı kıymetli Gürcü âlimlerin yetiştiğini hep biliriz. Kıymetli hatırasını daima sevgi ve saygı ile andığım rahmetli dostum profesör [Nikolai] Marr'ı bunların başında saymak, benim için bir borçtur. Çok hayâlî bir takım nazariyelerine asla iştirak etmediğim halde, onun geniş bilgisini, hareketli zekâsını hürmetle takdir ettiğim her zaman itiraf ederim. Şöyletleri ancak şu son mektuplarına borçlu olan Gürcü akademisyenlerinin, rahmetli Marr ile uzaktan yakından hiçbir suretle kıyas edilemeyecek kimseler olduğu muhakkaksa da, tarihle destanı birbirinden ayıramıyacak kadar geri ve iptidaî oldukları kabul edilemez. O halde varacağımız netice şudur: Bu iki akademisyen, sırf siyasi maksatlarla, tarihî hakikatleri bile bile tahrif etmişler, dünya efrârını yalanlarla kandırmâğa kalkışmışlardır. Her şeyden

evvel ve her düşüncenin üstünde “ancak hakikati aramak,” la mükelleftir olan ilim âdamlarının bu gibi tahriflere tevessül etmeleri, ilim haysiyetile asla telif edilemeyecek bir harekettir.

Gürcü akademisyenleri uydurdukları destanı 4000 yıl evvelinden başlatıyorlar. Onlara göre, Gürcülerin ecdadı, milâttan 2000 yıl evvel Küçükasyada birinci derecede bir rol oynayan Sümerler ve Hittitlerdir. Halbuki şimdiye kadar hiçbir ciddî tarihçi, Gürcü tarihini Hittitler'le başlatmayı hatırından geçirmemiştir. Başta Hitit dilinin bir Hint - Avrupa dili olduğunu iptida ortaya koyan ve bu iddiasını çok uzun münakaşalardan sonra ilim dünyasına kabul ettiren profesör [Bedřich] Hrozný olduğu halde, Hititler hakkında tenkitler yapan ve türlü türlü nazariyeler ileri süren tanınmış âlimlerden hiç biri böyle bir iddiada bulunmuş değildir. Hitit medeniyetini Gürcülere maletmek ve birdenbire dört bin yıllık bir tarihe sahip çıkmak için yapılan bu iddiaya, ilim adamları ancak gülümsemekle mukabele ederler.

Akademisyenler, 4000 yıl evvelinden başlattıkları bu masalı, kronolojik bir süratte devam ettirebilmek için, ikinci bir vasıtaya başvuruyorlar: Dilleri Gürcü dili ile yakınlık gösteren Lâzları da Gürcü sayarak, onlar hakkında Yunan ve Bizans müverrihlerinde tesadüf edilen bazı meşhur ve malûm kayıtları sıralıyorlar. Hemen umumiyetle kabul edilen bir nazariyeye göre, Lâz dili, “Gürcü dili ile “Kardeş dil,” telakki edilen Megrel diliyle çok yakındır. Halbuki bu meselenin en büyük mütehassıslarından biri olan meşhur Gürcü âlimi Marr, bu fikre iştirak etmemekte, Lâzcayı Mingreli dilinden tamamîls ayrı, müstakil bir dil olarak kabul eylemektedir. Görülüyor ki, dil akrabalığından istifade ederek Lâzları Gürcü saymak isteyen akademisyenlerin bu iddiaları, Marr gibi en salahiyetli bir Gürcü âliminin kanaatine tamamıyla aykırıdır.

Müsbet tarihle hiçbir alâkası olmayan bu masallardan sonra, Roma, Bizans ve İran imparatorluklarının buralardaki tarihî faaliyetlerinden ve rollerinden kısaca bahseden akademisyenler, nihayet, destan devresinden tarih devresine geçiyorlar. Mekteplere buna ait kısmı, artık tarihî bir zemin üzerindedir. Lâkin ne yazık ki, onlar, dokuzuncu asırdan beri başlayan bu tarihî devreyi de, tarihî hakikate göre değil, kendi arzu ve ihtiraslarına göre tasvir ediyorlar. Bakınız nasıl:

Dokuzuncu ve onuncu asırlarda Arap istilâsı, şimal sahasında Gürcü inkişafına mani olmakla beraber, cenûbî Gürcistandaki inkisaf hareketini durdurmuyor; ve onbirinci asırdan başlayarak onüçüncü asra kadar burada parlak bir Gürcü medeniyeti meydana çıkıyor. Şair Rustaveli başta olarak bir takım şairler, müellifler, san'atkârlar bu medeniyetin mümessilleridir. Akademisyenlerin bu medeniyet hakkında çok mübalağlı ifadelerde bulunmalarını kendi millî kültürlerine karşı duydukları tabîî alakadan dolayı mazur görebiliriz; fakat tarihî hakikate sadık kalmak için şunu hemen ilâve etmeliyiz ki, tamamıyla mahallî mahiyette kalan bu küçük medeniyet, İran, Bizans, İslâm medeniyetlerinin tesiri altında vücade gelmiş, bir dereceye kadar mahallî unsurlarla ve Türk, Ermeni tesirleri ile de karışmış bir halitadan ibarettir; ve hiç bir zaman bariz bir orijinallik göstermemiştir.

Bu medeniyetin, Moğol istilâsı ile iki asırlık bir duraklama devresi geçirdiğini itiraf eden akademisyenlere göre, “göçebe faşistlerin istilâsına karşı şimalde Rusya ve cenûpta Gürcistan bir sed, bir mânia teşkil etmişlerdir ki, garp dünyası bu hizmeti daima şükranla hatırlamak mecburiyetindedir.” Moğol istilâsından biraz evvel Celâlettin Harezmsaştan yediği ağır darbeler altında perişan bir hale gelen Gürcülerin, Moğol istilâsına karşı garbi

korudukları iddiası kadar gülünç bir iddianın nasıl ortaya sürülebileceğini hiç bir akıl kabul etmez.

Akademisyenler bundan sonra asıl maksatlarına, yani, onbeşinci asırdanberi Osmanlı Türklerinden gördükleri fenalıkların teşrihine geçiyorlar. Onlara bakılırsa, Gürcistanı fetheden milletler arasında en büyük zulümleri yapanlar Osmanlılarımız! sanayii ve ziraatı mahvetmişler; Gürcü kanun ve an'anelerini ortadan kaldırmışlar hatta Gürcüleri zorla müslüman etmişler dillerini unutturmuşlar ahaliyi yurtlarından kaldırıp başka yerlere götürmüşler daha neler yapmışlar neler!... Bütün bunlara karşı, Gürcüler ancak Çarların yardımına bel bağlamışlar ve onlarla beraber Türkler aleyhindeki bütün harplere iştirak etmişler. Şimdi Ardahan, Oliti, Tortum, İspir, Bayburt, Gümüşhane, şarki Lâzistan ve Trabzon havalisi Türklerden alınıp kendilerine verilmiş!..

Gazetelerimiz ve onlarla beraber bütün dünya matbuatı, mektuptaki bu son isteklere karşı lâzım gelen cevapları verdikleri için bu gülünç talepler hakkında burada birşey söyleyecek değilim. Yalnız Osmanlı İmparatorluğunun Gürcülere karşı takip ettiği siyaset hakkındaki mütaleaların tamamıyla uydurma olduğunu kat'iyetle belirtmek isterim. Osmanlı devletinin karşısında hiç bir zaman kuvvetli bir Gürcistan devleti bulunmamış, Gürcü beyleri kâh İranlıların, kâh Rusların yardımcısı sıfatıyla işe karışmışlardır. Osmanlı İmparatorluğu hiç bir millete karşı zorla islâmlaştırmak siyaseti takip etmemiş, hiç bir milletin dilini unutturmamaya çalışmamış, hristiyanların kanun ve an'anelerine, dinlerine karşı daima hürmetkâr davranmıştır. Büyük İngiliz müsteşriki W. Arnold'un "İntişar İslâm Tarihi", adıyla Türkçeye de tercüme edilmiş olan meşhur eseri gözden geçirilecek olursa, bu büyük âlimin bu hakikatı nasıl kuvvetle müdafa ettiği görülür.

Gürcü akademisyenlerinin, hiç bir ciddî kıymet taşımayan, tarihî hakikatlere aykırı iddialar, tahrifler, yalanlarla dünya efkârını aldatmak istiyen mektubunun yukarıki satırlarda kısaca hülâsa ve tenkit ettik. Bunu takip edecek yazımızda, Gürcü tarihi hakkında dünyanın en salahiyyetli mütehassıslarından iktibas ettiğimiz malûmatı sıralamak suretiyle, bu davanın hakiki mahiyetini okuyucularımıza arz edeceğiz. Ciddî bir tenkide layık olmayacak kadar kıymetisiz olan bu mektuptaki birtakım meseleler hakkında, şahsî tetkiklerimizin neticelerini uzun uzun yazmayı lüzumsuz görüyoruz. Çünkü karşımızdakiler, ilmî bir maksatla hareket eden samimî ilim adamları değil, hakikati bile bile tahrif eden siyasî propagandacılarıdır. Onların iddialarını, en salahiyyetli garp âlimlerinin sarîh ve kat'i, aynı zamanda tamamıyla bitaraf mütalaalar ile çürütmek elbette daha doğru ve daha kolay bir yoldur.

www.abkhazworld.com

@abkhazworld